

IMPRESSIE

Bijeenkomst op 20 juni 2022 voor leden van PvdA Drenthe

Inhoudsopgave

- De levensloop in het kort van gespreksleider Ton Sleeking
- Bernhard Hanskamp over enkele ruimtelijke ontwikkelingen in Drenthe
- Rudy Rabbinge over provinciale ruimtelijke ordening, landbouw en stikstofbeleid
- Roelie Goettsch als nieuwe voorzitter van PvdA Drenthe
- Yvonne Turenhout als de lijsttrekker voor de PvdA bij de provinciale verkiezingen op 15 maart 2023

Doel van de bijeenkomst

Elk jaar organiseren wij twee middagbijeenkomsten voor leden van de PvdA in Drenthe. Voor de gezelligheid en ontmoeting, maar ook om er iets op te steken. Voor het leiden van het gesprek doen wij bij voorkeur een beroep op voormalige bestuurders. Op 20 juni 2022 kwamen wij bij elkaar in De Weidehoek in Wijster.

Ton Sleeking, gespreksleider

“Ik kom niet uit een rood nest, maar oorspronkelijk uit een katholiek nest”.

Zo begon Ton Sleeking te vertellen over zijn levensloop tot nu toe. Geboren in 1954 in het overwegend gereformeerde Nijkerk. Deed in zijn jonge jaren mee aan protest-

bewegingen als de Vredesbeweging. Stemde PPR en werd daar ook lid van.

Verhuisde naar Groningen voor zijn eerste baan als sociaal raadsman en werd daar vice-voorzitter van de PPR. Maar gaandeweg ging hij zich minder thuis voelen in die partij.

Ton Sleeking verhuisde in 1985 naar Emmen en meldde zich aan bij de PvdA. Hij werd na verloop van tijd raadslid.

In de periode 2006-2014 was hij wethouder Ruimtelijke ontwikkeling, Volkshuisvesting en Handhaving van Emmen. Terugkijkend hebben hem de meeste voldoening gegeven:

- De gemeentelijke monumentenlijst, vanwege zijn liefde voor geschiedenis.
- De verbetering van de binnenstad van Emmen, met name het theater, de dierentuin, de tunnel, het plein en alles dat daarmee samenhangt.
- Het bestemmingsplan Buitengebied, waarin gezocht werd naar een goede verhouding tussen landbouw, bedrijvigheid en natuur. Ton Sleeking heeft meegewerkt aan de verhuizing van Twentse veehouderijen naar het Veenkoloniale gebied.

Na zijn wethouderschap was hij achtereenvolgens interim-directeur Veiligheidszorg Drenthe en adviseur in gemeentelijke dienst voor samenwerking op het gebied van industriële vestigingen in Zuidoost Drenthe en Hardenberg.

Actie Voedselbank Zuidoost Drenthe

De voedselbank is voor een groot deel afhankelijk van giften. De 'Voedselbank Zuidoost Drenthe' heeft een nieuwe actie opgezet: het online doneren van voedsel. [Lees daar meer over in dit artikel van ZO!34.](#)

Ton Sleeking roept een ieder als goed sociaaldemocraat op om te [doneren via deze webpagina.](#)

.....

Bernhard Hanskamp

Bernhard is begonnen te werken in de agrarische sector en is op een gegeven moment overgestapt naar de ruimtelijke ordening van Drenthe. Als voormalig provinciaal ambtenaar op dat gebied met een lange staat van dienst is hij zeer deskundig.

.....

In 2019 ging Ton Sleeking met pensioen en is een jaar later voorzitter geworden van het bestuur van de 'Voedselbank Zuidoost Drenthe'. Daar gaat veel van zijn tijd in zitten. Er zijn ongeveer 550 huishoudens klant van de voedselbank. Samen met andere organisaties probeert hij de mensen te vinden die wel in aanmerking komen, maar nog geen klant zijn.

Bernhard Hanskamp over enkele ruimtelijke ontwikkelingen in Drenthe

Ton Sleeking leidt het in met het citeren van een passage uit het voorwoord in 'Bewogen Ruimte', het eerste boek van Bernhard Hanskamp over de ruimtelijke ontwikkelingen in Drenthe. Die passage, geschreven door Jacques Tichelaar, luidt: "Met de onderkenning dat ruimte schaars is, zijn scherpe en consequente keuzes gemaakt, waardoor de kwaliteit op het gebied van natuur, cultuur en landschap nadrukkelijk behouden zijn."

Bernhard Hanskamp spreekt van het 'Wonder van Drenthe': het inhalen van structurele achterstanden ten opzichte van de rest van Nederland vanaf de Tweede Wereldoorlog, met respect voor landschap, natuur en de kwaliteit van de ruimte.

Hij onderbouwt zijn uitspraak door enkele ruimtelijke ontwikkelingen van Drenthe in deze periode te schetsen. Mede tegen de achtergrond van de aanpak van de stikstofcrisis. Met hier en daar een vooruitblik tot 2050.

Drentse woningbouw

Kort na de oorlog woonden in Drenthe een kwart miljoen inwoners. Nu is dat bijna een half miljoen, een verdubbeling. De ruimte die woningen (van 50.000 naar 220.000), bedrijven en infrastructuur in beslag nemen is sindsdien echter 5 à 6 keer zo groot geworden. [Download de kaart](#)

Drenthe is gegroeid met veel concentratie, waardoor veel ruimte overbleef voor natuur, landschap en landbouw. Drenthe heeft in dit opzicht een afwijkende ontwikkeling doorgemaakt vergeleken met de andere provincies.

Verwachte ontwikkelingen tot 2050

Bernhard verwacht dat de uitbreidingen voor wonen en werken vooral plaats zullen vinden bij de steden Hoogeveen, Emmen, Meppel, Assen en Coevorden én bij Beilen, Roden, Yde (Vliegveld Eelde) en Nieuw Buinen.

Bernhard Hanskamp heeft mede op basis van gedegen onderzoek 2 boeken geschreven over de ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe:

- Bewogen ruimte, over de periode 1941-1970
- [Gewogen ruimte, over de periode 1970 -2020 - 2050.](#)

Dit 2e boek is bij hem thuis met flinke korting te koop.

Het e-mail-adres van Bernhard is b.hanskamp@planet.nl

V = vraag
A = antwoord
O = opmerking

Bodem en water

Het water stroomt in Drenthe van binnen naar buiten. Het begint op het Drents Plateau; het water verlaat via 8 beeksystemen hoofdzakelijk via Meppel, Coevorden en Groningen de provincie. In andere provincies is het net andersom: daar komt het water voor een deel vanuit andere provincies en/of landen. [Download de kaart](#)

De gebieden die grenzen aan beken zijn wat ondergrond en beschikbaarheid van water betreft het meest geschikt voor melkveehouderijen.

Drenthe heeft minder neerslag van stikstof dan N-Brabant en Gelderland, alleen heeft Drenthe wel een meer kwetsbare bodem voor nitraatuitspoeling. [Download de kaart – hoe roder op de kaart hoe kwetsbaarder](#) het gebied voor stikstof.

In vergelijking met andere provincies heeft Drenthe erg veel lege stukken. Deze situatie is van grote waarde voor de toekomst. Die leegheid heeft als voordeel, dat er ruimte is voor (nieuwe) ontwikkelingen op het gebied van natuur, recreatie, wonen en landbouw.

De waterhuishouding en de bodemgesteldheid zijn 2 belangrijke factoren geweest bij de opstelling van het streekplan in 1990, waar Bernhard destijds aan gewerkt heeft. Dit streekplan is sterk bepalend voor de situatie van nu. [Download de kaart](#)

Het advies van Bernhard is: ga te werk met minder regels, maar doe het op zijn Drents. D.w.z. op basis van vertrouwen, overleg en oplossingsgericht.

Discussie

V: Was het niet slimmer geweest wanneer de regering de aanpak van de stikstofcrisis aan de provincie had overgelaten? En zou de uitwerking van de plannen niet in hetzelfde overleg plaats kunnen vinden, waarin de ruilverkavelingen besproken werden?

A: Het is goed dat een aantal zaken in de regio is neergelegd, maar de gehele situatie is wel uiterst moeilijk. Nederland is al sinds 1974 gewaarschuwd. Het baatte niet. De landbouwlobby gaat nu aan zijn eigen succes ten onder.

V: Kunnen we op basis van het materiaal dat voorhanden is, niet al aan de slag gaan en een beweging op gang te brengen, waar ook niet-vakmensen mee kunnen doen?

A: Er kán veel. Wenselijk is dan wel dat GS meer ambitie aan de dag legt.

O: Het is een buitengewoon complex probleem. Als PvdA hebben we de nadruk gelegd op sociale en culturele onderwerpen en op

wonen. Daardoor heeft de PvdA de landbouwproblematiek te veel overgelaten aan andere partijen, waardoor de landbouw zich ontwikkeld heeft in een richting waar we niet mee akkoord hadden moeten gaan.

O: Ik ga er van uit dat in het komende verkiezingsprogramma meer nadruk zal komen te liggen over hoe om te gaan met de ruimte in Drenthe.

V: De provinciale omgevingsverordening omvat een 100-tal artikelen. Zou het overleg met de mensen in het gebied niet eenvoudiger gemaakt kunnen worden door uit te gaan van 10 criteria?

A: Die criteria zijn er al, die zijn tot nu toe ook gebruikt. Die zijn nu echter juridisch vastgelegd in de omgevingsverordening en dat geeft problemen bij de uitvoering.

V: Veel gaat in Drenthe via goed overleg met betrokkenen. Daar komt nu de stikstofdiscussie bij. Provincie neemt hoogopgeleide mensen in dienst. Vrees dat deze mensen de Drentse overlegcultuur om zeep helpen.

A: Met Drentse bestuurders die van aanpakken weten, moeten we er van uitgaan dat zij voor de Drentse aanpak blijven kiezen.

O: PvdA zit samen met o.a. CDA en VVD in het college. Daarnaast zijn er nóg 9 rechtse PS-leden. Dat is zoeken naar een werkbare opstelling. We moeten beginnen om als links blok (PvdA, GL, PvdD) zoveel mogelijk kiezers achter ons te krijgen.

O: We hebben nog heel wat te doen om de kiezers uit te leggen wat er nu precies aan de hand is.

O: Het hoeft niet allemaal opnieuw uitgevonden te worden. Een paar periodes geleden hebben we in een gebiedsgerichte aanpak met alle belanghebbenden om tafel de problemen opgelost en dat werkt fantastisch. Dat moet nu ook kunnen. Ook bij VVD en CDA zijn er enthousiaste mensen die met de boeren samen voor de kwaliteit van ons landschap staan.

Rudy Rabbinge over provinciale ruimtelijke ordening, landbouw en stikstofbeleid

Ruimtelijke ordening

Drenthe is het voorbeeld waar je de basisprincipes van de ruimtelijke ordening van toepassing kunt verklaren.

We hebben een ruimtelijk beleid gehad al vanaf 1915: de eerste Woningwet. Dat was nog in een tijd waarin de overheid machtsmiddelen had om dingen te effectueren.

Rudy Rabbinge

Rudy Rabbinge is zeer veelzijdig. Hij is een internationaal erkende deskundige en emeritus hoogleraar op het gebied van duurzame landbouw en voedselzekerheid. Is nog steeds actief in binnen- en buitenland. Was voor de PvdA o.a. lid van PS Gelderland en van de Eerste Kamer en maakte deel uit van de Commissie Remkes (stikstofproblematiek)

Dat is heel erg vorm en inhoud gegeven door de vrijzinnig democraten in die tijd. In Drenthe hebben we heel veel verlichte boeren gehad, die bereid waren om in de beweging van de vrijzinnig democraten mee te doen.

Vrijzinnig democraten hebben een enorme traditie gehad in het landbouwbeleid. Vaak wordt alleen Mansholt genoemd, maar voor WOII waren er ook vrijzinnig democraten ministers van landbouw. Zij wilden in antwoord op de crisis de concurrentiekracht van onze boeren versterken, door:

- de ruilverkaveling goed te organiseren en te rationaliseren
- meer macht op de markt te creëren door coöperaties te stimuleren,
- kennis en innovatie

Dat is gelukt en dat heeft tot gevolg, dat we daarom we een florerende agrarische sector hebben.

Het middenbestuur

He middenbestuur is altijd belangrijk geweest voor het ruimtelijk beleid. Nederland is zo mooi omdat we een sterk middenbestuur hebben gehad, dat op het ruimtelijk beleid was gericht. Waarbij de volgende basisprincipes werden toegepast:

1. Concentratie van verstedelijking.
2. De ruimtelijke samenhang tussen stad en het ommeland
3. De ruimtelijke differentiatie
4. Ruimtelijke hiërarchie: je hebt toplocaties en wat mindere locaties
5. Ruimtelijke rechtvaardigheid.

Die 5 basisprincipes hebben altijd gegolden en hebben iedere keer een andere vertaling in het beleid gevonden. Drenthe is daar heel consequent in geweest.

Dat leidde tot een ruimtelijke inrichting van Nederland die als weldadig wordt gekoesterd. Het dichtstbevolkte land ter wereld en toch het besef van ruimte.

Ruimtelijke ontwikkelingspolitiek

Hoe gaat het verder met die ruimtelijke ontwikkelingspolitiek?

Dat lukt alleen wanneer er goed overleg is. Het middenbestuur is niet een bestuur dat veel machtsmiddelen heeft. Het middenbestuur moet het van coördinatie, stimulering en facilitering hebben. Op het moment dat je dat goed doet – zoals in Drenthe - dan heb je een aangename provincie voor een ieder die daar woont.

Die beperkte mogelijkheden van het middenbestuur hebben tot gevolg dat het moet kijken welke belangen en taken er aanwezig zijn die mee kunnen helpen het doel te bereiken, of te wel die

Mitigatie houdt in: maatregelen nemen om de opwarming van de aarde te beperken.

Adaptatie houdt in: maatregelen nemen om de gevolgen van de klimaatverandering goed op te vangen.

Lees een korte en goed leesbare samenvatting van de uitspraak van de Raad van State [op zijn website](#).

De officiële naam van deze Commissie Remkes luidt: 'Adviescollege Stikstofproblematiek'. Het eindrapport 'Niet alles kan overal' en de 3 eerdere adviezen [zijn hier te downloaden](#).

'meekoppelen'. Vroeger was woningbouw een meekoppelend belang voor de provincie. Maar dat werkt haast niet meer; daar is de positie van de provincie op het gebied van woningbouw te zwak voor geworden.

De provincie moet het dus hebben van nieuwe, meekoppelende belangen. Dat zijn o.a.:

- Klimaatbeleid, -mitigatie en -adaptatie is iets wat op provinciaal niveau vorm en inhoud kan worden gegeven.
- Biodiversiteitsbeleid. Dat zijn neerslag krijgt in o.a. de ecologische hoofdstructuur.
- Stikstofbeleid

Stikstofbeleid

Begin 70-er jaren ontstond het stikstofprobleem in feite al. Maar het werd ontkend, toen gebagatelliseerd en toen het echt niet anders kon, toen hebben we in 1984 de interimwet van Braks gekregen. Die voldeed ook niet.

Het volgende instrument werd 'Minas'. Dat is in de 90-jaren geïntroduceerd en in 2006 opgeheven. Sinds de instelling tot aan de opheffing daarvan is er 70% minder nitraat uitstoot geweest. Het werkte dus goed. Om verschillende redenen is die opgeheven. Toen kwam daarvoor in de plaats de nutriëntenrichtlijn. Die was niet te handhaven. Vanaf 2006 tot 2019 heeft er geen nitraatreductie plaats gevonden.

Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State gezegd: alle economische activiteiten moeten stil gelegd worden want er is teveel nitraat emissie, je houdt je niet aan de afspraken in Parijs.

Na enige tijd is de Commissie Remkes in het leven geroepen. Ik zat er als enige landbouwkundige in. Dat was raar want het was vooral een probleem van de landbouw.

'Niet alles kan overal'

De titel van het eindrapport van de Commissie Remkes luidt 'Niet alles kan overal'. Dus moet er gekozen worden.

We hebben voor de landbouwsector 5 adviezen gemaakt:

1. Doe de goede landbouw op de goede plek. Dat werkt verreweg het beste en scheelt tot aan 80% van het pesticidengebruik.
2. Ga de boeren niet vertellen wat ze allemaal moeten doen, maar reken ze af op resultaat.
3. Hanteer een afrekenbare stoffenbalans.
4. Je moeten meten, je moet niet volstaan met rekenen.
5. Op het moment dat het echt niet anders kan: bedrijven uitkopen.

Dat rapport is nu 2 jaar geleden uitgekomen. Daar is geen bliksem mee gebeurd. Nu is gebeurd wat iedereen wel dacht dat zou

Dit omstreden kaartje is inmiddels door het kabinet ingetrokken.
.....

Korte tijd na de middag-bijeenkomst van 20 juni is Johan Remkes gevraagd als gespreksleider / bemiddelaar op te treden om de verstandhouding tussen de meest betrokken partijen te verbeteren.

Die gesprekken hebben geleid tot het rapport 'Wat wel kan: Uit de impasse en een aanzet voor perspectief', uitgebracht op 5 oktober 2022. [Het is hier te downloaden](#)
.....

V = vraag

A = antwoord

O = opmerking

gebeuren: het rijk komt er niet uit en wat doe je dan: je gooit het over de schutting naar de provincie en zegt: jongens lossen jullie het maar even op. Dat is een heel verkeerde reactie van het rijk. Nu hebben ze vorige week een kaartje uitgebracht, waarin gebieden getekend zijn waar een bepaald percentage reductie van stikstofuitstoot plaats moet vinden. Het zit vol met elementaire fouten. Neem Vlieland, daar hebben ze geen veehouderij. Maar dat is wel helemaal rood gekleurd.

Heel erg jammer dat dat het geval is want daarmee ondergraaf je natuurlijk ook het gezag van de overheid. Dan zeg ik: de provincie moet het maar zelf proberen aan te pakken en laat je niet ringeloren door de scheve schaatsen van het rijk.

Discussie

V: Als jij het over Vlieland hebt, hoe komen ze bij dat idee?

A: Dat is op het ministerie gedaan. Dat gebruikt het [Aerius-model, een rekenmodel](#). Dit bepaalt hoeveel nitraat in de atmosfeer terecht komt. Dat berust op een groot aantal aannames; het model is ontwikkeld bij het RIVM. Je kunt het echter niet gebruiken op bedrijfs- of perceelniveau; daar zijn ze ongeschikt voor. Dat is nu precies wat het ministerie wel doet met dat kaartje.

V: Wat doet onze Tweede Kamerfractie ermee?

A: Ik heb overleg gehad met Attje Kuiken en Joris van Thijssen. Ik heb gezegd hoe je dit aan kunt pakken. Ik vind die 25 miljard helemaal niet nodig. Op het moment dat maatwerk geleverd wordt bij boeren - die dus hun bedrijfsvoering en stalhouderij e.d. aan gaan passen - dan kun je die emissie enorm terugdringen. Dan heb je een tiende nodig van die 25 miljard. Daar kun je andere nuttige dingen mee doen.

V: Ik bedoel het verhaal dat daar achter zit.

A: Dat durft de fractie niet aan te pakken. Op het moment dat jij als individueel Kamerlid staat tegenover een bewindspersoon met een heel batterij ambtenaren en het gaat over dit soort technische zaken dan ben je altijd in de verliezende rol.

V: Tijdens een vorige middagbijeenkomst zei u dat 9 miljard mensen geen probleem hoeft te zijn voor de wereldwijde voedselvoorziening door de landbouw. Maar wij zitten nu – als je de krant leest - tegen een voedselcrisis aan.

A: Dat kan heel goed op het moment dat je goede landbouw op de goede plek doet met de goede hulpmiddelen. Dan kun je heel veel mensen meer voeden. En 9 miljard is dan nog een lage schatting.

V: Ik ben een biologische boer, al 25 jaar, we hebben een negatief stikstofoverschot. Ik vraag de Statenfractie om in ieder geval

Roelie Goettsch

Roelie Goettsch is op 18 juni 2022 gekozen tot voorzitter van PvdA Drenthe.

diegenen die al heel lang beseft hebben dat het zo niet langer kon, te vrijwaren van maatregelen tegen stikstofuitstoot.

A: Je hebt helemaal gelijk. Wat er aan de hand is dat er geen maatwerk geleverd wordt.

V: Uit mijn contacten de afgelopen paar jaar met onze Kamerfractie blijkt dat zij weinig toekomst zien voor de landbouw. Ik maak mij daar zorgen over, want er is weinig oog voor de situatie in Drenthe en voor de leefbaarheid hier.

A: Die zorgen zijn heel terecht. In dit geval moet je zeggen: wij zijn trots op de landbouw.

O: Waar ik mij aan erger is dat er heel veel ruimte in de publiciteit wordt gegeven aan de boeren die radicaal de hakken in het zand zetten. Ik vind het zo jammer. Er zitten al 7000 tot 8000 boeren in de beweging met grondgebonden landbouw en ook natuurkwaliteit er bij en daar hoor je niets van. Dat zijn de voorlopers die een voorbeeld kunnen zijn voor die beweging die het goed wil doen. Niemand wil dat de boeren allemaal verdwijnen; ik ben ook trots op de landbouw.

A: De eerste aanbeveling van Cie Remkes was dat je op de goede gronden de goede landbouw bedrijft. Maar dat heeft tot gevolg dat je veel gronden (gedeeltelijk) vrij houdt voor andere doelen. Dat betekent dat je als boer dus je inkomen niet meer van je melk moet hebben, maar van andere activiteiten. Het is van belang dat dat niet op hoogproductieve gronden gebeurt, maar elders. In Nederland is maar 15% van ons areaal natuur. Ik vind dat dat het dubbele moet zijn.

V: Hoe komt het landschap er straks uit te zien ?

A: Dat wordt zeer saai als het op deze wijze doorgaat. Je moet het landschap echter aantrekkelijk maken door een breed scala van verschillende bedrijfstypen.

Roelie Goettsch, voorzitter PvdA Drenthe

Mijn ouders waren gereformeerd en woonden in Appelscha. Politiek speelde in het gezin geen rol.

Ik ben later zelf vrij snel politiek actief geworden in de PSP en later ben ik lid geweest van GroenLinks. Ik heb voor GL in de gemeenteraad van Midden-Drenthe gezeten. Daarna kwam ik bij de PvdA terecht en dat past mij heel goed.

Van 2011 t/m begin 2019 heb ik deel uitgemaakt van de PvdA-fractie in Provinciale Staten, de laatste 4 jaar als voorzitter.

En op zo'n middag als vanmiddag dan denk ik: wat zijn we een rijke club als het gaat om kennis en ervaring die we hier hebben en die we hier met elkaar delen. Het is een genoegen om hier te zijn.

Yvonne Turenhout

Yvonne Turenhout is op 18 juni 2022 gekozen tot lijsttrekker bij de verkiezingen op 15 maart 2023 voor Provinciale Staten.

.....

Albert Huizing

Yvonne Turenhout, lijsttrekker

Ik kom uit de Bollenstreek. Ben opgegroeid in een warm arbeidersgezin met een rood hart. 30 jaar geleden verhuisd naar Drenthe. We zijn nooit meer weggegaan en dat gaan we ook niet meer want het is hier fantastisch.

Ik kom uit de sociale hoek. Ik ben de afgelopen 15 jaar heel actief als directeur van een onafhankelijk kenniscentrum (CMO Stamm) en dat betekent dat ik de gemeente, de provincie en allerlei maatschappelijke organisaties samen met het team van CMO Stamm, ondersteunde bij allerlei vraagstukken, vooral sociale vraagstukken. Maar dat betekende wel dat ik niet heel erg politiek actief moest zijn en mocht zijn.

Een paar weken geleden werd ik gevraagd door de commissie die op zoek was naar een nieuwe lijsttrekker: zou jij dat eens willen overwegen? Ik heb er heel lang over nagedacht want de opgaven zijn immens. En ik realiseer mij dat en vandaag is dat nog eens een keer heel indringend binnen gekomen. Maar ik heb er ook heel veel vertrouwen in dat wij samen met deze groep mensen - en ik ben inderdaad zelfs een beetje stil van de bestuurskracht en de kennis die hier verzameld is - dat we echt in staat zijn om de goede agenda met elkaar te vullen.

Ik ben 30 jaar geleden lid geworden van de PvdA. 11 jaar geleden kortstondig lid geweest van D66. En sindsdien draag ik de PvdA een enorm warm hart toe. Het zit ook in de genen dat sociale verhaal, het is niet voor niks dat ik 15 jaar geleden koos voor de organisatie waar ik nu werk om samen met ons team te zorgen dat Drenthe een beetje socialer en eerlijker wordt. En nu mag ik dat vanuit een nieuwe rol doen.

Slot

Albert Huizing, voorzitter van de Werkgroep Ouderenbeleid PvdA Drenthe, bedankt de sprekers en alle aanwezigen en sluit de bijeenkomst af.